

КЛАСИЦИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ

**ВЕЧИТИ
МЛАДОЖЕЊА**

Pi-press, 2021.

I

У вароши У. живео је господар Софроније Кирић, трговац. То је било пре шездесет и пет година. То јест, он је већ и пре тога а и после живео, али година 1812-13. то је била у његовом животу најважнија година, јер је срећно прекужио „црне банке“ и „девалвацију“.

Варош У. лепа је варошица, крај Дунава. Господар Софроније Кирић, или да рекнемо господар Софра, имао је кућу и трговину баш код бајира, на најбољем месту. „Господар Софра“ – тако се звао у послен дан – свецем и недељом, у цркви или каквој црквеној седници звао се „господар Софроније Кирић“, и тако се и потписивао. У кући је имао красну трговину, па и механу. Та његова трговина звала се „бакалница“, али каква бакалница! Шта је према томе »Nürnbergger Handlung« – ништа! Већ издалека пред дућаном, о ћепенку и капку, или испод њега, виде се ствари – еспапи, метле, лопате, опанци, чарапе, и шта још не, да човек избројати не може. Па тек унутра – луле, камиши, ножеви, ћебета, дугмета, дромбуље, али све се

избројати не може. Па то чудоредно „сортирање“, да човек све што помисли одмах добити може. Ни сам праотац Ноје на свом броду није био тако „сортиран“. Тек ако би у Видину или Пироту таково што видео. Штета што не беше фотографије да се код потомства овековечи.

И лепо је било видети господара Софру пред дућаном како изглеђује муштерије, све лево-десно лицем миче, како примамљивим очима муштерије довлачи. Па још у дућану како продаје, како еспап хвали, мило га је видети и чути, а шегрт као на дроту игра – еспап додаје!

У дућану, у обичан дан, на себи је имао стари кратак „јанкл“, лети и без њега, са засуканим рукавима на кошуљи, па онда увек чакшире у чизмама, капа од црне коже.

Господар Софра био је низак човек, но широк, темељан, јаких плећа и прсију, труп дугачак а ноге врло кратке, мало угнуте као ленче, руке дугачке, јаке, види се да од детињства тешко ради. Појако грбав, повећи нос, очи велике црне, јаки бркови и обрве, коса врана, густа, цела глава као да је у Месопотамији изникла, импозантна, но би требало да је за њу знатна дужина осталог тела, та овако је само контраст.

Господар Софра за недељу и свеца имао је две феле хаљина, и то за недељу од зеленог маншестра чакшире и „јанкл“, и то без гајтана, свецем, пак, чакшире гајтаном исцифране, тако исто и кратка долама, на њој педесет рифа

гајтана, и то све од fine црне чоје. Најпре је почео учити трговину, па онда је постао „табак“, зато се тако измешано носи. Табаклук није му добро ишао, почео је трговати, и то срећно.

Кад је „парадно“ био обучен, цео изглед му је био за циганског војводу, што није замерити, јер те војводе редовно импозантно изгледају, па као они, и господар Софра, носио је дебео, подужи, горе јако сребром окован штап.

Госпођа Софија, или Сока Кирићка, више није млада, има велику децу, па је још и сад лепа; као млада, морала је бити баш лепота. Лице оријентално, тако као што је кад ко намалао најлепшу матер божју, а стас и сав створ дивотан.

Господар Софра помогао се за време ратова Бунипарте. Посао је добро ишао, „црних банака“ било је тма. Он је те банке држао у једном јаком зиданом лагуму, у кади и у буреу. И за времена проснило му се да банке дуго не држи, јер ће пасти. И сан се испунио. Но господар Софра „благовремено“ купио је за те банке куће, земље, винограде, и почео је већ и платном трговати. По томе наравно да је и добру кућу водио. Лако му је кад је пуна кућа.

Главна кућа му је била на један кат. Његов стан имао је четири собе. Једна соба за посету, „физиту“.

Диван од јаке зелене чоје, и шест таквих столица, сто и огледало „рококо“ са издељаним сирадама, огледало још и позлаћено. Над огледалом лик светог Николе, патрона господара Софре, а пред њим озго виси на сребр-

ном ланцу велико сребрно кандило. Даље на десној страни на дувару две велике слике. Једна је господара Софре, друга госпође Соке. Господар Софра насликан у свој величини и дужини, у потпуно парадном оделу, у долами, па још преко исте долама, па онда црвен, златом ишаран појас. Па јоште на „казателном“ прсту, на десној руци, велики златан прстен, у средини велики црвен „карнијол“, а на њему изрезано сидро, „котва“, па с једне стране писмо С., с друге писмо К., значи „Софроније Кирић“. Враголан тај молер, намалао га да десни прст пружа на госпођу Соку, која је до њега, па онда у целој његовој дужини, са дугачким трупом, кратким, дебелим, кривим ногама. Погодио га је сасвим, само није требало да је у „свој“ величини; мора да је сликао пародију. Боље да га је допола сликао онако као »Büste«, јер господар Софра кад седи, са својом главом и прсима, леп је, импозантан човек; како устане, стоји – карикатура, права кртина.

Госпођа Сока намалана је у половини величине; није нужно било у целој, јер је била много већа од господара Софре. Зелене fine свилене хаљине, дугачке кожне жуте рукавице, о врату ђердан шестострук крупног бисера, руке упола прекрштене, а у десној руци држи сребром окован „зборник“; на глави златна капа, красан оквир за то лице. Наравно, лицем је окренута господару Софри, а господар Софра њојзи.

На левом дувару три „алијирта“, све то у златном оквиру. Даље опет слике, фигуре, обли-

гатне у свакој честитој кући: „пролеће“, „лето“, „јесен“, „зима“. На столу опет лежи „зборник“, тај исти насликани, и лепеза, па онда „Вечити календар“. Сановник и годишњи календар је господар Софра у дућану држао. Напослетку, на једном сточићу у углу велики „швајцерски сат“ на четири ступчића од алабастра, и тек се онда навија кад ће гости доћи.

Све то је господар Софра набавио после „девалвације“, када је већ пре тога „црне банке“ утрошио.

II

Господар Софра, мада се већ обогатио, зато опет увек је дућан и механу држао. Није хтео даље од свог извора.

Калфе није имао, држао је само једног шегрта, а кад је много муштерија или гостију било, морали су сви помагати, и сама служавка, а и сам је служио. На по године пре него што ће шегрта ослободити, узеће новог, да се мало увецба, а имао је већ и једног сина који је помагао.

Господар Софра јако је волео Исаила Чамчића. Исаил, или Иса Чамчић, био је особита шаљивчина, а господар Софра волео је шалу, и рекао је и примао је, није био мргода. Ису Чамчића је од свију најволео.

Иса Чамчић, трговац без дућана, имао је кућу и трговао је са свачим, са кожом, платном, и што год му до руке дође. Око педесет година стар, средњег стаса, сув, лице округло, нос „на небо вопијушчи”, уста увек на смеј готова, очи ситне, зелене, лице увек на иронију или шалу готово. Духом претежнији од господара Софре. Деце није имао; он сам собом и женом може

живети. А био је те нарави да је цео свет држао за комедију, и лозинка живота му је била: „Једи, пиј, весели се, та живот не траје хиљаду година“.

Радо се дружио са онима од којих је био духом претежнији, а да с њима лакше шалу збија.

Није се носио као господар Софра. Премда је у послен дан и он носио „јанкл“ од маншестра, али покрај тога панталоне и капу. Недељом и свецем у паради, капут од зеленог „трајдрота“ и панталоне на „хозентрегере“. Па каквог је дивног кроја тај капут дугачак до пете, а струк и два дугмета на средини ртења-че! Па калајисан шешир, цилиндар, доле узан, горе широк, као изврнут котлић.

Господар Софра радо се с њим дружио и к њему је одлазио картати се „фрише фире“ или „маријаш“. Ишли су скупа у суботу на вечерње у цркву, и обојица су појали за две певнице. Господар Софра је био добар „певац“, бар он се за таквог држао. Том приликом би се надметали; особито „трећи глас“ је волео господар Софра.

Празником великим већ није се смео упустити, но читао је „оченаш“, учитељ му књигу држао, а господар Софра би у „чтенију“ „казателни“ прст, на ком је велики прстен, на књигу метнуо. Па кад су таком приликом у цркву ушли, дивно их је било видети у „трајдроту“ и долами. После службе господар Софра обично би учитеља на ручак позвао.

Дође Чамчић господару Софри. Баш је био понедељак. Било је после ручка.

– На здравље ручак, Софра! Јеси л' за разговор?

Господар Софра је још за трпезом седео.

– Јесам. Седи, Чамчо. – Сипа му у чашу вино.

– Фала, баш сам и ја сад ручао. Јеси л' јуче имао добра пазара? Та код тебе увек добро иде.

– Фала богу, јесам. Имао сам ноћас и лађара доста у меани, само та врашка деца да ме слушају, већ све од посла измичу.

– Па кажи ми ког врага већ тргујеш, зар још ти није доста, та већ си малим Рочилдом постао! Ја да сам на твој месту, не би' се више мучио, већ би' се света мануо, па би' комотно живио.

– Ја сам већ тако научио, да без посла живити не могу.

– Па докле ћеш тако живити?

– Док могу радити; знаш ко је како живио, тако мора и умрети.

– Па већ и твој Пера скоро ће те заменити.

– Мој Пера још није зрео; сад му је тек седамнаест година, па још капом ветар тера.

– А да шта ће, кад се отац за њега побринуо.

Господар Софри је то мило.

– Ал' сам се доста намучио.

– Да не би Бунипарте, и ти не би до тога дошао. И ја сам имао сандучић црни' банака, но задоцнио сам се.

– Не би' пропао ни да сам се задоцнио, јер кућа и дућан би ми остали, па би' опет наново.

– Боме, да сам богат као ти, стидио би' се те дромбуље и чегртаљке продавати.

Господар Софра смеши се. Радо слуша о свом богатству, и радо приповеда како се помогао.

Библиотека *Класици за децу и младе*

Јаков Игњатовић
ВЕЧИТИ МЛАДОЖЕЊА

Издавач:
Pi-press, Пирот

За издавача:
Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник:
Соња Жикић

Дизајн корица
Владимир Манчић

Лектура и техничка припрема:
Соња Жикић

Штампа:
Pi-press, Пирот

Тираж: 1000

ISBN 978-86-6023-458-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

ИГЊАТОВИЋ, Јаков, 1822-1889

Вечити младожења / Јаков Игњатовић. -
Пирот : Рi-press, 2021 (Пирот : Рi-press). - 250
стр. ; 21 см. - (Едиција Класици за децу и младе)

Тираж 1.000. - Речник страних и мање познатих
речи: стр. 225-250.

ISBN 978-86-6023-458-4

COBISS.SR-ID 44757001

